

2

Norsk oljehistorie i korte trekk

Nordsjøen

Norskehavet

Barentshavet

Ved utgangen av 1950-årene var det svært få som trodde at havbunnen utenfor norskekysten skjulte olje- og gassrikdommer. Gassfunnet i Groeningen i Nederland i 1959 førte til geologisk nytenkning omkring Nordsjøens petroleumspotensiale.

Høsten 1962 ba oljeselskapet Phillips, fulgt av andre selskaper, om tillatelse til å foreta geologiske undersøkelser i havområdene ved Norge.

Norges statshøyhet over norsk kontinentalsokkel for utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster ble proklamert 31. mai 1963. Ny lov slo fast at staten var grunneier og at bare Kongen - det vil si Regjeringen - kunne gi tillatelser til leting og utvinning. Selskapene fikk anledning til å foreta forberedende undersøkelser det samme året.

Undersøkelsestillatelsen ga blant annet rett til seismiske undersøkelser, men ikke til boring. I mars 1965 ble avtaler om deling av kontinentalsokkelen etter midtlinjeprinsippet inngått mellom Norge og Storbritannia, og med Danmark i desember samme år.

Kontinentalsokkelen sør for Stad (62 grader nord) ble oppdelt i 37 kvadranter. Hver kvadrant består av 12 blokker som har en størrelse på 15 breddeminutter og 20 lengdeminutter.

Første konsesjonsrunde ble utlyst 13. april 1965. Det ble tildelt 22 utvinningstillatelser for 78 blokker til oljeselskaper eller grupper av selskaper. Utvinningstillatelsen ga enerett til undersøkelse, boring og utvinning i konsesjonsområdet. Sommeren 1966 ble den første letebrønnen boret på norsk kontinentalsokkel. Brønnen var tørr.

Et stikkord for norsk olje- og gasspolitikk fra tidlig på 70-tallet var nasjonal styring og kontroll, oppbygging av et norsk oljemiljø og statlig deltakelse. Storting, regjering, departement og et nytt direktorat, Oljedirektoratet, skulle stå for styring og kontroll. Beslutning om åpning av nye områder skulle fattes av Stortinget og Regjeringen skulle tildele konsesjoner. I 1970-årene var letevirksomheten konsentrert til områdene sør for Stad. For å holde et moderat utviklingstempo ble sokkelen åpnet gradvis og kun et begrenset antall blokker ble utlyst i hver konsesjonsrunde.

Utenlandske selskaper dominerte letevirksomheten i startfasen og sto for utbyggingen av de første olje- og gassfeltene. De utenlandske selskapene var tiltenkt en viktig rolle også på lang sikt, men målsettingen om å bygge opp et norsk oljemiljø ble også tillagt stor vekt. Den norske stats oljeselskap a.s, Statoil, ble opprettet og regelen om 50 prosent statsdeltakelse i hver utvinningstillatelse ble etablert. Senere har Stortinget vedtatt at denne andelen etter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle vil kunne settes høyere eller lavere.

Statens deltakelse i petroleumsvirksomheten ble omorganisert fra 1. januar 1985. Statoils deltakerandel ble delt i to økonomiske andeler, en som er knyttet til selskapet og en som er knyttet til ordningen med et direkte statlig økonomisk engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE). Ordningen innebærer at en del av Statoils bruttoinntekter fra det enkelte prosjekt blir overført direkte til staten, og at en tilsvarende del av Statoils utgifter knyttet til det enkelte prosjekt blir dekket av staten ved SDØE.

I mai 1993 avsluttet man for første gang produksjonen på et felt på norsk kontinentalsokkel, da produksjonen på gassfeltet Nordøst Frigg opphørte. Pr. andre kvartal 1999 er det i alt 10 felt som er nedstengt på norsk kontinentalsokkel.

I løpet av de siste 10 årene har norsk olje- og gassproduksjon økt betydelig, og vi er i dag verdens nest største eksportør av råolje etter Saudi Arabia. Oljevirksomheten utgjør nå en betydelig andel av norsk økonomi og bidrar med store inntekter for staten.

NORDSJØEN

I 1967 ble Balder-feltet i Nordsjøen funnet.

I desember 1969 ble Ekofisk-feltet påvist, og tidlig i 1970 var det klart at dette funnet var betydelig. Senere samme år ble det gjort flere interessante funn i det samme området.

Oljeproduksjonen i Nordsjøen tok til i 1971 fra Ekofisk-feltet. Frem til oljerørledningen i Teesside (Norpipe) sto ferdig i 1975 ble den produserte oljen bøyelastet på feltet. En tørrgassrørledning

fra Ekofisk til Emden i Tyskland ble ferdigstilt i 1977, og åpnet for gasssekspport til kontinentet. Innretningene i Ekofisk-området utviklet seg til å bli et knutepunkt for olje- og gassrørledninger.

Frigg-feltet ble påvist i 1971, og produksjonen fra feltet tok til seks år senere. Det ble bygget en gassrørledning til St. Fergus i Skottland.

Tre år senere, i 1974, ble Staffjord-feltet påvist. Forekomsten ligger delvis på norsk og delvis på britisk kontinentalsokkel. Produksjonsinnretningene befinner seg på norsk side. Den første av de tre betongplattformene på feltet startet å produsere olje i november 1979. Driften av Staffjord-feltet var Statoils første store operatøroppgave.

Stortinget vedtok høsten 1986 utbygging av gassfeltene Sleipner Øst og Troll. Utbyggingen av Troll er et av verdens største energiprojekter, og er en illustrasjon på at gasssekspporten vil få en større betydning for samlet norsk petroleumsproduksjon.

NORSKEHAVET

I 1980 ble de første tre utvinningstillatelsene nord for Stad, 62 grader nord, tildelt. Det første funnet av petroleum på Haltenbanken ble gjort i 1981 da Midgard-feltet (del av Åsgard) ble oppdaget. Senere er flere olje- og gassforekomster påvist. Oljefeltet Draugen ble som første felt på Haltenbanken besluttet utbygget høsten 1988, og produksjonen startet i oktober 1993. I ettertid har også feltene Heidrun, Njord og Norne kommet i produksjon. I februar 1992 godkjente Stortinget etablering av en rørledning mellom Heidrun-feltet og Tjeldbergodden (Haltenpipe). Produksjonen på Heidrun-feltet startet opp i 1995 og assosiert gass fra feltet blir benyttet til metanolproduksjon på Tjeldbergodden.

I 1996 ble Åsgardfeltet besluttet utbygd. I 15. konsesjonsrunde i 1996 var 14 av 18 tildelte utvinningstillatelser lokalisert i Norskehavet, og i løpet av 1997 ble det gjort to funn i disse utvinningstillatelsene. Begge var store funn som bekrefter at området har stort potensiale. Det ene av disse var Ormen Lange, som ligger i utvinningstillatelsene 208, 209 og 250. Foreløpige

ressursestimater fra Oljedirektoratet viser at Ormen Lange er det nest største gassfunnet på norsk sokkel, med 330 millioner standard kubikkmeter oljeequivalenter.

BARENTSHAVET

Siden 1980 har det vært tildelt i alt 35 utvinningstillatelser i Barentshavet. I disse er det påvist en rekke mindre og middels store gasstrukturer. Det er gjennomført ulike studier som viser at det er teknisk mulig å gjennomføre en utbygging av gassfeltene i Barentshavet. Havdyp, vanskelige bunnforhold og behov for eventuelle landterminaler vil imidlertid medføre store investeringer. De utbyggingsløsninger som hittil er vurdert, har ikke gitt grunnlag for drivverdighetserklæring i noen av de tildelte utvinningstillatelser i Barentshavet.

